

Aanteekeningen over *Rhynchota Homoptera III**).

**Issus muscaeformis* Schrk. (= *frontalis* Fieb.).

Putten (Veluwe) VII-IX, J. TH. OUDEMANS en UYTENBOOGAART.

Tot nu toe was alleen *Issus coleoptratus* F. uit ons land bekend en wel zegt FOKKER (Tijdschr. v. Ent. XXXIV, p. 365, 1891) er van: „Door verschillenden in enkele exemplaren in Gelderland gevonden”. Zelf bezat ik de soort alleen van Valkenburg (L.). Later had ik uit Putten meerdere exemplaren ontvangen, die mij waren opgevallen, doordat zij sterker gekleurd waren. Dezer dagen kwam ik tot de ontdekking, dat deze tot een andere soort, en wel tot *Issus muscaeformis* Schrk., gerekend moeten worden.

Het onderscheid tusschen de twee soorten zetelt o.a. in den bouw van de derde corium-rib, dat is de rib het dichtst bij den clavus. Deze vertakt zich bij beide soorten, maar terwijl de twee beenen bij *I. coleoptratus* in een bocht, evenwijdig aan elkander tot den vleugelrand doorloopen, is het mediane (achterste) been bij *I. muscaeformis* ter hoogte van de clavus-punt iets geknikt en vereenigen zich de beide beenen vóór dat de vleugelrand bereikt is en vormen zoo een gesloten langgerekte cel. Verder zijn de genitaliën iets verschillend gebouwd en, terwijl bij *I. coleoptratus* het middelveld van het voorhoofd eenkleurig licht is, is dit bij *muscaeformis* van boven donker, van onder licht, zoodat een lichte dwarsband boven den clypeus over de voorzijde van den kop verloopt, daar bij deze laatste soort ook de wangen licht zijn gekleurd. (Dit laatste kenmerk, de lichte dwarsband, is niet bij alle Puttensche exemplaren duidelijk). De dekschilden, hemielytra, die bij *coleoptratus* weinig gekleurd zijn, met hoogstens een flauwen, iets lichter dwarsband, waarachter soms een donker vlekje, zijn bij *muscaeformis* donkerder, met een duidelijken witten dwarsband.

De vangtijden der Puttensche exemplaren zijn aldus:

1 ♀	VIII 1906	J. TH. OUDEMANS.
1 ♀	IX 1910	UYTTENBOOGAART.
1 ♀	VII 1912	J. TH. OUDEMANS.
1 ♀ 25	VII 1916	”
1 ♀ 17	VII 1920	”

*) Aant. I, Ent. Ber. III, No. 52, p. 43-45, 1910; Aant. II, Ent. Ber. VI, No. 125, p. 66-71, 1922.

Al deze exemplaren komen vrijwel overeen met de door MELICHAR in zijn „Cicadinen von Mittel-Europa”, 1896, p. 43, als *Issus frontalis* Fieb. beschreven soort, die tegenwoordig *muscaeformis* Schrk. moet heeten.

Een exemplaar uit Oldenzaal VII 1906, Mac Gillavry, door BIERMAN als *I. coleoptratus* F. gedetermineerd (zie Ent. Ber. II, No. 34, 1907, p. 164), heeft eveneens de gesloten cel van rib drie, en komt overeen met de door MELICHAR l. c. als *I. truncatus* Fieb. beschreven soort. Ook deze wordt tegenwoordig tot *muscaeformis* Schrk. gerekend, gelijk echter in kleur op *coleoptratus*. Ik meen, dat dit exemplaar dus ook bij *muscaeformis* gebracht moet worden; het is ook een wijfje en geen mannetje, zooals BIERMAN opgaf.

Issus coleoptratus F.

Tot deze soort reken ik de twee overige *Issus*-exemplaren in mijn collectie aanwezig, beide indertijd nog door BIERMAN gerevideerd. Daarvan heeft het eene, uit Valkenburg (L.), ♂, VI 1907, Mac Gillavry, wel een kleine onregelmatigheid in de uitmonding der beenen van rib drie, maar komt het dier overigens geheel met uitlandsche (vrouwelijke) exemplaren in mijn bezit overeen. Het andere exemplaar, eveneens door mij te Valkenburg (L.) gevangen, 17 VII 1911, ♂, heeft de merkwaardigheid, dat de derde rib van het linker hemielytron onvertakt is, zooals dit het geval is bij den in Zuid-Europa voorkomenden *Issus tendinosus* Friv. Daar echter het rechter hemielytron normaal als bij *coleoptratus* is gevormd, en het linker iets misvormd is, zal dit wel toeval zijn. Toch is, dunkt mij, deze afwijking de aandacht waard, daar zij de basis van de determinatie-tabel, waarmede de *Issus*-soorten onderscheiden worden, ondermijnt.

Euides speciosa Boh. werd door mij ten onrechte in „Aanteekeningen over Homoptera II”, p. 68, als f. n. sp. opgegeven. FOKKER (Tijdschr. v. Ent. XXXIV, 1891, p. 366) vermeldt haar reeds, als *Euidella speciosa* Boh. De soort is nog gevangen in de Naardermeer, 10 VII 1923, en de larven aldaar 8 en 15 V 1923.

**Aphrophora alpina* Mel.

Mook VIII 1900, Mac Gillavry (Tijdschr. v. Ent. LXV, 1922, p. XLIV).

Pediopsis Megerlei Fieb.

Naardermeer 12 VIII 1924, ♀. De vangst van dit exemplaar deed mij zien, dat het als *P. Megerlei* opgegeven specimen uit Maasbracht (Aant. Hom. II, p. 69) onjuist gedetermineerd was. Tot welke soort dit laatste nu wel behoort, is nog niet zeker. *P. Megerlei* blijft dus inlandsch, door het exemplaar uit de Naardermeer.

**Pediopsis distincta* Scott.

Soest 7 VII 1908, v. d. Wiel, 1 ♀; Ommen 21-24 VI 1918, v. d. Wiel, 1 ♀; Winterswijk 24 VII 1924, Kóornneef, 1 ♀; Mook VI 1912, Mac Gillavry, 1 ♀.

**Pediopsis Sahlbergi* Flor.

Laag Soeren VI, Brants, 1 ♂; Walenburg (Texel) VII, Dammerman, 1 ♀; Wijk aan Zee VI-VII 1909, Mac Gillavry, ♂♀.

**Pediopsis Mulsanti* Fieb.

Zwammerdam VIII 1899, de Meyere (determinatie nog van BIERMAN).

? *Pediopsis nassata* Germ. * var. *marginata* H. S.

Velzen 28 VI 1924, Koornneef, 1 ♀. Dit exemplaar komt overeen met de donkere exemplaren van *marginata*, zooals deze door KIRSCHBAUM in zijn „Cicadinen der Gegend von Wiesbaden und Frankfurt a. M.” 1868, p. 175 beschreven worden: „oben ganz schwarz mit gelben Aussenrand der Decken”. Daar deze karakteriseering wat heel kort is en ik twijfel of deze vorm wel tot *nassata* gerekend moet worden, geef ik een uitvoeriger beschrijving van mijn exemplaar:

Voorhoofd met twee groote, bijna conflueerende, lateraal niet tot de oogen reikende zwarte vlekken, overgaande op den geheel zwarten schedel. Voorhoofd overigens geel, in het midden wat groenachtig. De grenslijn tusschen frons en clypeus met de teugels scherp zwart, zoodat daar een zwarte dwarse zigzaglijn verloopt. Ook de buitengrens der teugels smal zwart, in het midden aan de teugelzijde tot een stip verbreed. Overigens teugels en wangen geel. Pronotum, schildje en hemielytra zwart. De laatste met gelen zijrand. Het zwart strekt zich tot over de buitenste (voorste) rib uit. De buitenste (voorste) midden- en randcel

zijn, hoewel donker, in het midden doorschijnend. Abdomen van boven zwart, met gelen zijrand. Van onder is het geheele dier geel, uitgezonderd de punt van den zuiger, een paar vlekjes achter elkaar op den zijrand van den prothorax, een uiterst klein stipje achter de voor-coxae, en een iets grootere stip op de zijvlakte der midden-coxae, welke zwart zijn. De pooten zijn geheel geel, behoudens de zwarte klauwen. Aan de basis der achter-tibiae ontbreekt het bij zooveel *Pediopsis*-soorten aanwezige laterale vlekje; evenmin zijn zwarte langsstrepen aanwezig. Opgemerkt moet nog worden, dat het geel een helder zwavelgeel is en niet het vuil geel van een dier, dat groen was en na den dood verkleurd is.

OSHANIN plaatst *Pediopsis nassata* Germ., op gezag van HORVATH, als een variëteit bij *virescens* F. Ik weet niet, of dit wel juist is; misschien behoort *marginata* H. S. daarentegen wel tot *virescens* F.

**Pediopsis tibialis* Scott.

Deze soort, gewoonlijk als variëteit van de bij ons voorkomende *P. scutellata* Boh. opgegeven, maar in de laatste catalogi weder daarvan afgescheiden, is ook inlandsch. Vindplaatsen: Arnhem XI 1904 Dammerman, 1 ♀ (op Salix); Arnhem 6 VIII 1907, Bierman, 1 ♂; Wijk aan Zee VII 1909 Mac Gillavry, 1 ♂.

Hoewel door deze opgaaf het geslacht *Pediopsis* voor ons land in aantal soorten bijna verdubbelt, blijft het noodig, er nog volle aandacht aan te wijden, daar nog vele soorten bij ons aangetroffen kunnen worden.

Doratura stylata Boh.

Het gelukte mij, onder een groot aantal exemplaren van den gewonen brachypteren vorm, een drietal * macroptere wijfjes aan te treffen in een tuin te Nunspeet VIII 1922.

**Thannotettix cruentatus* Panz.

Winterswijk 17 VIII 1924, Koornneef, een paar exemplaren.

Onder het afdrukken, krijg ik in handen het artikel van H. HAUPT: „Alte und neue Homoptera Mitteleuropas”, in Konowia III 4/6, Okt. 1924, waarin deze, op p. 292, het door MELICHAR als ♂ van *Th. cruentatus* beschreven dier

tot *Th. morbillosus* Mel. brengt en nog een nieuwe, nauwverwante soort, *Th. rubropunctatus* Haupt, naar een enkel wijfje beschrijft. HAUPT zegt, dat het ♂ van *cruentatus* in den regel voorhoofd, schedel en schildje zonder roode vlekjes heeft. Het ex. uit Winterswijk, dat ik voor een ♂ houd (de dieren zijn opgeplakt), heeft deze deelen wel, maar minder opvallend rood gesprenkeld dan prothorax en dekschilden; ik zie echter geen reden, om dit waarschijnlijk manlijke voorwerp, dat met het wijfje samen gevangen is, welk laatste zeker *cruentatus* is, tot een andere soort te brengen.

Eupteryx pictilis Stal.

Dit is de naam van de in Aant. Hom. II, p. 70, genoemde *Eupteryx* spec.? Zie Ent. Ber. VI, No. 135, 1924, p. 237-8.

Het aantal Nederlandsche Homoptera, dat, volgens mijn opgaaft in Aant. Hom. II, 213 bedroeg, moet dus met één verminderd en met zeven vermeerderd worden en is nu 219.

Amsterdam, Nov. 1924.

D. MAC GILLAVRY.

Over Brachypterisme bij *Gerris*.

Onder het wantsen-materiaal, in de laatste jaren door het Naardermeer-Comité bijeengebracht, bevinden zich ook eenige *Gerridae*. Ofschoon de voorwerpen eenigermate in grootte en aspect uiteenloopen, blijkt, op een paar wijfjes van *Gerris odontogaster* Zett. na, die ik echter pas later als zoodanig herkende, alles tot *Gerris argentatus* SCHUMM. te behooren. Het bestudeeren van deze exemplaren heeft mij echter een verrassing opgeleverd.

Van de zes exemplaren van *G. argentatus* toch zijn twee mannetjes en twee wijfjes gewoon gevleugeld, de twee overige behooren echter tot de kortvleugeligen. Dit is merkwaardig, daar mij bekend was, dat *G. argentatus* steeds langvleugelig gevangen wordt. Zoo zegt ook E. A. BUTLER in zijn „Biology of the British Hemiptera Heteroptera” p. 254, 1923: „It appears to be always macropterous”, daarbij in het midden latend, of dit op Engeland, of op het geheel slaat. Bij het nazoeken bleek mij echter, dat HORVÁTH in